

Samenvatting persoonlijkheidspsychologie

Toegepaste psychologie

1-1-2012

Lessius, Antwerpen

Ulrike

Hoofdstuk 1: Inleiding in de persoonlijkheidspsychologie

Doordat er verschillende mensen 1 persoon beoordelen op persoonlijkheidskenmerken zijn er verschillen in deze kenmerken. Een tweede probleem is dat persoonlijkheid iets complex is. Je hebt verschillende onderzoeken nodig om de persoonlijkheid te leren kennen en meten. Probleem 3 is dat je je anders gedraagt afhankelijk in welke omgeving je zit. Het is ook zo dat je altijd een eerste indruk hebt van mensen en in die eerste indruk zitten er soms wel vooroordelen.

Persoonlijkheidskenmerken

De persoonlijkheid komt tot stand door verschillende factoren, zoals geboorte, opvoeding, etc. Persoonlijkheidskenmerken helpen om persoonlijkheid te beschrijven en helpen om verschillen en gelijkenissen tussen mensen te beschrijven. Deze kenmerken worden uitgedrukt aan de hand van trait-beschrijvende adjectieven. Je hebt verschillende soorten traits:

- Intrapsychisch: bedachtzaam; in de eigen geest.
- Interpersoonlijk: charmant; tussen de personen.
- Motivatieel: ambitieus; doelen bereiken.
- ...

Kenmerken van persoonlijkheid maken mensen verschillend van elkaar, en deze kenmerken vinden meestal plaats in de vorm van adjectieven. Adjectieven die gebruikt worden om karaktertrekken van mensen te beschrijven worden trait-beschrijvende adjectieven genoemd.

Definitie persoonlijkheid

Persoonlijkheid is een groep van psychologische traits en mechanismen in een individu die georganiseerd zijn en relatief stabiel en ze beïnvloeden de interacties met, en de aanpassingen aan, de intrapsychische, fysieke en sociale omgeving. Persoonlijkheid beïnvloedt het gedrag, zelfbeeld, overtuigingen, interacties, gevoelens, ...

Traits zijn kenmerken die manieren beschrijven waarin mensen van elkaar verschillen of gelijken. Traits beschrijven de gemiddelde neigingen van een persoon.

Onderzoek in het gebied van persoonlijkheidstraits heeft 4 hoofdvragen:

1. Hoeveel traits zijn er?
2. Hoe zijn deze traits georganiseerd?
3. Wat is de oorsprong van deze traits?
4. Wat zijn de correlaties en gevolgen van deze traits?

Traits zijn nuttig om persoonlijkheidskenmerken te beschrijven, verklaren en te voorspellen. De persoonlijkheid bestaat ook uit mechanismen. Psychologische mechanismen zijn zoals traits, behalve dat de term mechanisme meer verwijst naar het proces van de persoonlijkheid. Dit is meer proces matig, ze zien iets (input), deze informatie verwerken we (beslissingsregels) en hierop gaan we beslissingen nemen (output). Bepaalde traits zijn niet altijd geactiveerd bv. Moedig zijn. Dit komt niet altijd tot uiting tot dat je in de nodige situatie bent.

Een individu is stabiel over tijd en consistent over ruimte (er wordt een onderscheid gemaakt tussen state/toestand en trait (frequent)). In het individu betekent dat persoonlijkheid iets is dat de persoon met zich meedraagt over een bepaalde tijd en in een bepaalde situatie. Georganiseerd betekent dat de psychologische traits en mechanismen voor een bepaalde persoon geen willekeurige collectie van elementen zijn. De organisatie is georganiseerd door middel van de beslissingsregel, afhankelijk van de omstandigheden. De interacties tussen de persoon en omgeving is complex, en afhankelijk van de factoren perceptie, selectie, evocatie en manipulatie.

Perceptie verwijst naar hoe we de omgeving zien en interpreteren. Selectie beschrijft de manier waarin we situaties binnentreden. Evocaties zijn de reacties die we in anderen produceren. En manipulaties zijn de manieren waarin we onbewust een poging doen om andere te beïnvloeden.

Persoonlijkheid gaat ook over de aanpassing aan het dagelijkse leven; het gedrag is doelgericht en functioneel; en als het gedrag faalt om om te gaan met een bepaalde situatie is dat gedrag ook nog functioneel.

De fysische omgeving stelt vaak uitdagingen aan aan mensen. Sommige van deze zijn onmiddellijke bedreigingen om te overleven. Onze sociale omgeving stelt ook uitdagingen voor. Het bepaalde aspect van de omgeving dat op elk moment belangrijk is, wordt vaak bepaald door persoonlijkheid. Als toevoeging op onze fysische en sociale omgevingen hebben we ook een intrapsychische omgeving (in onze gedachten).

3 niveaus van analyse van persoonlijkheid

1. Menselijke natuur = Universele persoonlijkheid: Hoe is iedereen? Bv: Behoeft om er bij te horen. Nomothetische onderzoek. Nomothetisch onderzoek heeft typische betrekkingen bij statistieke vergelijkingen van individuen en groepen.
2. Individuele en groepsverschillen: Hoe zijn sommige mensen? Sommige mensen zijn introvert, en andere extravert. En dan kan je deze mensen in 2 groepen verdelen, nl introvert en extravert. Je kan ook bv. leeftijdsgroepen nemen, onderscheid tussen mannen en vrouwen etc. Nomothetische onderzoek.
3. Uniek niveau: Hoe is 1 persoon? Hierbij is het ideografisch onderzoek te gebruiken. Ideografisch onderzoek focust zich op een enkel voorwerp.

6 domeinen in de persoonlijkheidspsychologie

Kennisdomein: Dit is een gespecialiseerd gebied van onderzoek die een hoge mate van kennis bezit. Deze zijn niet minder of meer waar. Ze bevatten allemaal een beetje waarheid, maar zullen nooit de hele persoonlijkheid kunnen vatten. Bij dit domein zijn er onderzoeksmethoden, bekende feiten, theoretische verklaringen, etc. Het kennisdomein kan nog in 6 domeinen onderverdeeld worden:

1. Dispositioneel domein: Dit domein gaat centraal om met de manieren waarin individuen van elkaar verschillen. Vb.: Big Five.
2. Biologisch domein: Hier is de assumptie dat mensen allereerst verzamelingen van biologische systemen zijn, en deze systemen voorzien het bouwen van blokken voor gedrag, gedachten en emotie. Het eerste gebied bestaat uit de genetica van de persoonlijkheid en het tweede gebied wordt het best beschreven als de psychofysiologie van persoonlijkheid.
3. Intrapsychisch domein: De persoonlijkheid zit in u, dit heeft niks te maken met de omgeving, maar met de opvoeding.
4. Cognitief-experimenteel domein: Persoonlijkheid heeft te maken met je gedachten, cognities en subjectieve ervaringen.
5. Sociaal en cultureel domein: De interactie tussen je eigen persoonlijkheid en sociale aspecten.
6. Aanpassingsdomein: Dit verwijst naar het feit dat persoonlijkheid een sleutelrol speelt in hoe we omgaan en ons aanpassen aan gebeurtenissen in ons dagelijks leven.

Persoonlijkheidstheorie

Een goede theorie voorziet richtlijnen voor onderzoek, organiseert bevindingen en maakt voorspellingen. Er is een onderscheid tussen theorie en overtuiging.

Evaluatie van de theorie

Er bestaan 5 wetenschappelijke evaluatiecriteria:

1. Volledigheid: Doet een theorie zijn werk goed in het uitleggen van alle feiten en observaties in zijn domein?
2. Heuristische waarden: Voorziet de theorie een gids tot nieuwe belangrijke ontdekkingen over persoonlijkheid dat we nog niet weten?
3. Testbaarheid: Geeft de theorie precies genoeg voorspellingen zodat persoonlijkheidspsychologen hen empirisch kunnen testen.

4. Parsimony (spaarzaam op veronderstellingen): bevat de theorie weinig of veel premises en assumpties?
5. Compabiliteit en integratie in andere domeinen en niveaus.

Is er een grote ultimate en ware theorie van persoonlijkheid?

Voordat je kan spreken van een ultimate theorie moet je eerst een theorie vinden die alle 6 domeinen van de persoonlijkheid in zich heeft opgenomen.

Hoofdstuk 2: Persoonlijkebeoordeling, meting en onderzoeksdesign

Bronnen van persoonlijkheidsdata

Self-report Data (S-Data):

Self-report data kan vastgesteld worden door een verscheidenheid van middelen, zoals vragenlijsten. Er zijn goede redenen om gebruik te maken van Self-report Data. De duidelijkste reden is dat individuen toegang hebben over een grote hoeveelheid van informatie over zichzelf, dat niet toegankelijk is voor anderen.

Self-report kan verschillende vormen aannemen. De twee grote categorieën zijn:

1. Ongestructureerd: Vb. Open einde vragen. Open vragen vereisen codeerschema's voor het classificeren van de antwoorden die verkregen zijn.
2. Gestructureerd: Vb. Gesloten vragen of een likert rating schaal. De simpelste vorm van de gestructureerde self-report vragenlijst heeft betrekking tot een reeks van trait-beschrijvende adjectieven. (NEO Personality Inventory; California Psychological Inventory).

NEO-PI: Bij deze test wordt er een likertschaal aangeboden waardoor er opnieuw wat subtiliteit geboden kan worden.

CPI: waar-niet waar vb. Ik ben langzaam in het nemen van beslissingen – waar/niet-waar. Hier verlies je opnieuw de subtiliteit.

MMPI-2: Dit is de gouden standaard. Het is een hele goede persoonlijkheidstest waarbij verschillende mechanismen gemeten worden (hypocondrie, paranoïa, introversie,...). Het is een intensief instrument maar hij is zeer goed.

De nadelen van self-report data is dat de proefpersonen in staat moeten zijn en de wil hebben om de vragen te beantwoorden. Mensen zijn niet altijd eerlijk. En sommige mensen hebben een gebrek aan accurate zelfkennis.

Observer-report Data (O-Data):

Observer-report Data spelen in op bronnen (zoals familie en vrienden) voor het verzamelen van informatie over een persoon zijn persoonlijkheid. Het voordeel van deze methode is dat de observator toegang heeft tot informatie die niet beschikbaar gesteld kan worden door andere bronnen. Een tweede voordeel is dat er meerdere observatoren ingezet kunnen worden om 1 individu te observeren. Het gebruik van meerdere observatoren staat de onderzoekers toe om de graad van akkoordheid tussen de observatoren te evalueren, ook bekend als inter-rater reliability.

Je hebt 2 strategieën om observatoren te selecteren. De eerste strategie is om observatoren te gebruiken die de proefpersoon niet op voorhand kennen, terwijl je bij de tweede strategie mensen gebruikt die het individu wel kennen. Het voordeel van deze laatste strategie is dat de observatoren in een betere positie zitten om de persoon in kwestie zijn natuurlijk gedrag te observeren. Een tweede voordeel is dat er toegang is tot multiple social personalities (Bij elke persoon gedraagt je je anders, dus elke persoon ziet een ander aspect van jou persoonlijkheid). Het nadeel van deze tweede strategie is dat de observatoren gebiased kunnen zijn.

Naast het type van observator moet je ook beslissen of je de persoon observeert in een natuurlijke of artificiele setting. Observatie in de natuurlijke omgeving biedt het voordeel voor onderzoekers dat de informatie in de realistische context van een persoon zijn dagelijks leven te beveiligen is, maar het nadeel is dat je de gebeurtenissen en gedragingen niet kan controleren. Observatie in een experimenter-genererende situatie heeft dan weer het voordeel dat je de condities kunt controleren en relevant gedrag kan uitlokken, maar wel ten koste van het realisme van het dagelijks leven.

Test Data (T-data):

Het idee achter T-Data is om te zien of verschillende mensen verschillend reageren op eenzelfde situatie. De beperkingen van T-Data zijn dat sommige deelnemers proberen te gokken welke trait gemeten wordt en hun antwoorden dan aanpassen om een specifieke indruk van hunzelf te creëren. Een tweede uitdaging is de moeilijkheid om te verifiëren dat de proefpersonen de testsituatie op dezelfde manier definiëren als de experimenter. Een derde voorzichtigheid is dat de situaties van nature interpersoonlijk zijn.

Ondanks deze beperkingen blijft T-Data een waardevolle en onvervangbare bron van persoonlijkheidsinformatie. Procedures die gebruikt worden om T-data vast te stellen kunnen ontworpen worden om gedrag uit te lokken, de context te controleren en de specifieke hypothesen te testen.

Persoonlijkheidspsychologen zijn ondernemend in het aanpassen van technologische innovaties voor de studie van persoonlijkheid. Een voorbeeld hiervan is de actometer. De actometer geeft toegang in de persoonlijkheidsverschillen in activiteit of energieniveau. Door middel van beweging wordt het wikkelmecanisme geactiveerd en registreert de persoon zijn activiteit aan de hand van de wijzerplaat. De actometer-gebaseerde activiteit scores worden gelinkt aan andere persoonlijkheidskenmerken, traits die belangrijke gevolgen hebben voor sociale interactie.

Fysiologische metingen kunnen informatie voorzien over een persoon zijn level van opwindings, een persoon zijn reactiviteit naar verschillende stimuli toe, en de snelheid waarin een persoon nieuwe informatie opneemt. Vb: eyeblink startle reflex of functional magnetic resonance imaging (fMRI). Een van de voordelen van fysiologische data is dat het voor de proefpersonen moeilijk is om hun antwoorden te faken. De nadelen van de fysiologische data is dan weer hetzelfde als andere laboratorium test data.



Een ander type van T-Data zijn projectieve technieken (Vb.: Rorschachtest; Thematic apperception test), waarin de persoon een standaard stimulus gegeven krijgt en dan gevraagd wordt wat hij ziet. Projectieve technieken worden als T-Data beschouwd, omdat alle personen eenzelfde standaard testsituatie voorgeschoteld krijgen, met dezelfde instructies, en de testsituatie lokt gedrag uit dat de persoonlijkheid onthult.



Life-outcome Data (L-Data):

L-Data verwijst naar informatie die afgeleid kunnen worden van de gebeurtenissen, activiteiten en uitkomsten in een persoon zijn leven die beschikbaar zijn in openbaar toezicht. Persoonlijheids-psychologen gebruiken vaak S-Data en O-Data om L-Data te voorspellen.

Problemen in persoonlijkheidsbeoordeling

Het eerste probleem heeft betrekking tot twee of meerdere data bronnen in een enkele persoonlijkheidsstudie. Het tweede probleem heeft betrekking tot de feilbaarheid van persoonlijkheidsmeting en hoe de multiple data bronnen te gebruiken om sommige problemen geassocieerd met enkelvoudige data bronnen gecorrigeerd kunnen worden.

Een hoofdprobleem die persoonlijkheidspsychologen moeten aanpakken is hoe dicht de bevindingen vastgesteld van een data bron corresponderen met de bevindingen van een andere data bron. Afhankelijk van de overwogen persoonlijkheidsvariabele, neigen akkoorden tussen data bronnen een lage tot gemiddelde bereikbaarheid te hebben. Een van de centrale voordelen voor het gebruik van meerdere metingen is dat elke meting unieke eigenaardigheden heeft die niets te maken heeft met het onderliggende construct van interesse. Een groot probleem in het evalueren van linken tussen de bronnen van persoonlijkheidsdata is of de bronnen gezien worden als alternatieve metingen van hetzelfde construct of als beoordelingen van verschillende fenomenen.

Een krachtige strategie voor persoonlijkheidsbeoordeling is het onderzoeken van resultaten die data-bronnen overtreffen. Een procedure die soms triangulation genoemd wordt.

Evaluatie van persoonlijkheidsmetingen:

Er zijn 3 zeer belangrijke criteria voor het evalueren van onderzoek:

1. Betrouwbaarheid: De mate waarin een test het echte level van een bepaalde trait kan meten.
 - a. Test-hertest betrouwbaarheid: De mate waarin een test dezelfde resultaten geeft op verschillende tijdstippen.
 - b. Interne consistentie: is de mate waarin de verschillende items van een test hetzelfde meten. Dit gebeurt op 1 tijdstip. Men gaat ervan uit dat men herhaaldelijk meten op 1 tijdstip ook iets kan zeggen over de betrouwbaarheid.
 - c. Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid: is de mate waarin de verschillende beoordelaars hetzelfde resultaat observeren. Dit is enkel toepasbaar op observatiegegevens.

Response set (=non content responding): Dit verwijst naar de neiging van sommige mensen om te reageren op vragen op basis dat het niet-gerelateerd is aan de vraag inhoud. Een voorbeeld is de acquiescence, of yea saying. Extreem antwoorden is een ander voorbeeld van response set. En als laatste heb je nog het sociaal wenselijk antwoorden. Er zijn 2 visies op de interpretatie van sociale wenselijkheid. Sommige psychologen zien dit als een fout, terwijl andere onderzoekers dit als een trait zien binnen de persoonlijkheidspsychologie.



Je hebt 3 manieren om sociale wenselijkheid op te lossen als je vindt dat fouten geëlimineerd moeten worden:

- ➔ We corrigeren door middel van schalen. (Vb. L-F-K).
- ➔ Gedwongen keuzes: Je verplicht mensen om iets te antwoorden. Dit is niet zo goed, niet alle problemen zijn opgelost.
- ➔ Items: Geen correlatie met sociale wenselijkheid.

Degene die de sociale wenselijkheid als een trait zien, zien het soms als positieve illusies, dus positieve effecten. De proefpersoon heeft een te positief beeld van zijn eigen. Dit is ook zo en deze mensen blijken veel gelukkiger te zijn, en minder angstig. Maar het heeft wel invloed op je vragenlijst.

2. Validiteit: is de mate waarin een test effectief meet wat het wilt meten.
 - a. Gezichtsvaliditeit: Mate waarin een test op zicht lijkt te meten wat het effectief meet. Als je een vragenlijst met zeer duidelijke items hebt, kan je een hoge sociale wenselijkheid krijgen. Als je een te lage face validity hebt, dan zit je waarschijnlijk fout, en zit je er waarschijnlijk naast te meten.
 - b. Predictieve validiteit of criterium validiteit: is de mate waarin een test externe criteria kan voorspellen.
 - c. Convergente validiteit: is de mate waarin een test correleert met een andere test die hetzelfde meet.
 - d. Discriminerende validiteit: is de mate waarin een test NIET correleert met een test die NIET hetzelfde meet.
 - e. Construct validiteit: is de mate waarin een test meet wat het bedoelt te meten, correleert met een test die hetzelfde meet, en niet correleert met een test die niet hetzelfde meet. Dit is eigenlijk de totale validiteit. Het gaat hier dan over theoretische constructen.
3. Generaliseerbaarheid: is de mate waarin een test zijn validiteit behoudt over verschillende contexten, situaties, enz. Een context van interesse kan de verschillende groepen van personen zijn, een andere facet verwijst naar de verschillende condities.

Onderzoekontwerpen

1. Experimentele methode: Onderzoek van de causaliteit van de onafhankelijke variabele op de afhankelijke variabele. Dit doe je aan de hand van manipulatie. Je manipuleert de onafhankelijke variabele. Een tweede vereiste is equivalentie:

- a. Randomisatie: Random assignment: Er is een willekeurige toewijzing van de proefpersonen aan een (experimentele/controle) groep. Randomisatie verzekert dat er geen voorbepaalde patronen die gelinkt zijn met de toewijzing aan de condities die mee kunnen tellen voor de uiteindelijke resultaten.
 - b. Counterbalancing: Je hebt verschillende condities binnen 1 groep. Counterbalancing staat de onderzoeker toe om volgorde effecten voor de resultaten uit te sluiten.
2. Correlatieel onderzoek: Onderzoek van een correlatie tussen 2 variabelen uitgedrukt in correlatiecoëfficiënt. Bij correlatieel onderzoek is er geen causaliteit, doordat je niet weet wat wat veroorzaakt. Dit enerzijds door de directionaliteitsprobleem: je weet dus niet of A B veroorzaakt of B A veroorzaakt; en anderzijds de derde variabele. Er is een derde variabele in je spel waar je geen invloed op gehad hebt. De meeste onderzoekers zijn niet alleen geïnteresseerd in de richting van de relatie, maar ook in de magnitude van de relatie.
 3. Gevalstudie (case study): Onderzoek van de persoonlijkheid van 1 persoon in detail. Dit heeft voordelen. Je kan zeer detaillistisch zijn, je hebt een bron van hypothesen, en je hebt speciale gevallen en fenomenen. De beperkingen van deze methode is onder meer dat de bevindingen gebaseerd op 1 persoon niet veralgemeend kan worden naar andere mensen.

Hoofdstuk 3: Dispositioneel domein

Wat is een trait? Twee basis formulaties.

Disposities zijn traits en traits zijn persoonlijkheidskenmerken. Traits zijn de inherente neiging om je op een bepaalde manier te gedragen. Traits zijn stabiel over tijd en consistent over situaties. Maar in welke mate het stabiel en consistent is, is de vraag. Er zijn 3 fundamentele vragen:

Traits als interne oorzakelijke eigenschappen

Psychologen die traits als interne posities zien, geloven dat traits latent kunnen zijn in de zin dat de capaciteiten aanwezig zijn, ook al wordt dat niet geuit in het gedrag. Het wetenschappelijke nut van traits te zien als oorzaken ligt in het uitsluiten van andere oorzaken.

Traits puur als beschrijvende samenvattingen

Voorstanders van de alternatieve formulatie definiëren traits als beschrijvende samenvattingen van attributen van personen, ze maken geen assumpties over internaliteit of oorzakelijkheid. Degene die traits als beschrijvende samenvattingen zien lopen niet vooruit op de oorzaak van iemand zijn gedrag.

The act frequency formulation of traits – Een illustratie van de beschrijvende samenvatting formulatie

Act frequency onderzoeksprogramma

De act frequency aanpak start met de opmerking dat traits categorieën van gedragingen zijn. De Act frequency aanpak van traits heeft betrekking tot drie sleutelementen:

1. Gedragsnominatie: is een procedure ontworpen om te identificeren welke gedragingen tot welke categorie behoren. Door gedragsnominatieprocedures kunnen onderzoekers honderden gedragingen identificeren die behoren tot verscheidene trait categorieën.
2. Prototypische beoordeling: Hier wordt er geïdentificeerd welke gedragingen het meest centrale aan, of prototypisch is van elke trait-categorie. Gedragingen in trait categorieën verschillen in hun prototypische van de trait.
3. Opnemen van gedragsprestatie: Het beveiligen van informatie op de eigenlijke prestatie van individuen in hun dagelijks leven.

Evaluatie van de act frequency formulatie

De meeste critici hebben gedoeld op de technische implementatie van de aanpak. De act frequency approach specificeert niet hoeveel context er geïncorporeerd moet zijn in de beschrijving van een trait relevante gedraging. Een andere kritiek is dat het toepasselijk lijkt op openlijke acties, maar niets zegt over de falende gedragingen en gedragingen die niet op het zicht te observeren zijn?

Deze aanpak heeft ook zijn voordelen. Exploraties van de act frequency aanpak heeft ons geholpen om de domeinen waarin inzicht in persoonlijkheid voorziet te identificeren. Het is ook behulpzaam geweest in het expliciet maken van de gedragsfenomenen waar de meeste traittermen naar verwijzen. En het is behulpzaam geweest in het identificeren van gedragsregulariteiten.

Identificatie van de belangrijke traits:

Lexicale aanpak

De Lexicale hypothese stelt dat alle belangrijke individuele verschillen zich binnen hun oorsprong in talen bevinden. Trait-beschrijvende adjectieven worden gebruikt om te communiceren. Er zijn 2 criteria voor de bepalen welke traitadjectief belangrijk is:

1. Synoniem frequentie: Hoe meer trait-beschrijvende adjectieven, hoe belangrijker de trait.
2. Cross-culturele universaliteit: Hoe meer talen dezelfde trait-beschrijvende adjectieven bevatten, hoe belangrijker de trait.

Een probleem met de lexicale strategie is dat het gaat om het feit dat persoonlijkheid overgebracht wordt door verschillende delen van spraak. Maar de lexicale strategie heeft wel bewezen dat het een opmerkelijke generatieve startpunt is voor het identificeren van belangrijke individuele verschillen.

Statistische benadering

De statistische aanpak om belangrijke traits te identificeren start met een pool van persoonlijkheids-items. De meeste onderzoekers die de lexicale aanpak gebruiken keren zich naar de statistische aanpak om zelf-ratings van traitadjectieven te destilleren in basiscategorieën van persoonlijkheids-kenmerken. Het doel van de statistische aanpak is om grote dimensies van de persoonlijkheidsmap te identificeren. De meest gebruikte statistische procedure is de factor-analyse. De factor analyse identificeert essentieel groepen van items die co-variëren, maar niet neigen te co-variëren met andere groepen van items.

Een groot voordeel van het identificeren van clusters van persoonlijkheidsitems die co-variëren is dat het een betekenis voor het bepalen van welke persoonlijkheidsvariabelen sommige gemeenschappelijke eigenschappen voorziet. Factoranalyse kan ook nuttig zijn in het verminderen van het grote gebied van diverse persoonlijkheidstraits in een kleiner en nuttigere set van onderliggende factoren. Factorladingen zijn indexen van hoe veel de variatie in een item is uitgelegd door de factor. Factorladingen duiden de graad waaraan een item correleert met de onderliggende factor aan. De factoranalyse zijn belangrijkste verdeling is de mogelijkheid om een groot gebied van verschillende persoonlijkheidsadjectieven of items te verminderen in een kleinere, meer betekenisvolle set van brede basisfactoren.

Theoretische benadering

De theoretische aanpak is het identificeren van belangrijke dimensies van individuele verschillen dat begint met een theorie dat bepaalt welke variabelen belangrijk zijn. De sterktes van deze aanpak komen overeen met de sterktes van een theorie. Als we een krachtige theorie hebben die ons vertelt welke variabelen belangrijk zijn, dan redt het ons van doelloos rond te dwalen. Maar op dezelfde manier toont het dezelfde zwaktes aan. Aan de omvang dat een theorie gaten en onnauwkeurigheid toont, gebeurt dit ook in de identificatie van de belangrijke individuele verschillen.

Taxonomie: Organisatie van traits

Eysenck zijn hiërarchisch model van persoonlijkheid

Eysenck ontwikkelde een model van persoonlijkheid gebaseerd op traits die geloofd werden zeer erfelijk te zijn en een psychofysiologische stichting hadden. De drie hoofdtraits die aan deze criteria voldeden waren:

1. Extraversie – Introversie: Extraversie kan ondergeschikt worden aan een groot aantal enge traits zoals sociaal, actief, enz. De enge traits zijn allemaal ondergeschikt aan de bredere trait extraversie, omdat ze allemaal voldoende co-variëren met elkaar om op dezelfde grote factor te laden. Introversie is het tegenovergestelde en spendeert je graag meer tijd alleen door.
2. Neuroticisme – Emotionele stabiliteit: De trait neuroticisme bestaat uit een cluster van specifiekere traits, inclusief angstig, schuldig, gebrek aan zelfvertrouwen, enz. Een van de

kenmerken van de hoge N-scorer is een overactiviteit op de negatieve emoties. De Hoge N-scorer ervaart een grotere graad van emotionele opwindning dan de lage N-scorer als reactie op de normale stress van het dagelijkse leven.

3. Psychotocisme: bestaat uit de constellatie van nauwere traits die onder andere agressiviteit en egocentrisme bevatten. Empirisch, de p-schaal voorspelt een aantal criteria. Degene die hoog score op P hebben de neiging een sterkere voorkeur te hebben voor gewelddadige films, dan deze met een lage score op P. De hoge P-scorer is typisch een eenzaam individu, vaak door anderen beschreven als een eenzaat.

Ondergeschikt aan elke nauwe trait is er een 3^{de} level, dat van de habituele gedragingen. Nauwe traits zijn ondergeschikt aan een variëteit van habituele gedragingen. En op het zeer laagste level in de hiërarchie bevinden zich de specifieke gedragingen. Clusters van habituele gedragingen bekomen nauwe traits op het 2^{de} level, en clusters van de nauwe traits worden super-traits aan de toppen van de hiërarchie. Deze hiërarchie heeft het voordeel om elke specifieke persoonlijkheidsrelevante gedraging te lokaliseren in een precies genesteld systeem.

Er zijn 2 aspecten van de biologische onderbouwing van Eysenck zijn persoonlijkheidssysteem dat kritisch is aan zijn begrip:

- Erfelijkheid: Het gedrags-genetisch bewijs bevestigt dat alle 3 super-traits van Eysenck een gemiddelde erfelijke rol hebben.
- Fysiologisch substraat identificeerbaar: Hier is extraversie gerelateerd aan het centrale zenuwstelsel, terwijl neuroticisme gelinkt is aan het autonome zenuwstelsel, en psychoticisme wordt dan gerelateerd aan testosteron en MAO.

Catell zijn taxonomie; De 16 Persoonlijkheidsfactorensysteem

Catell werkte samen met Spearman, de uitvinder van de factor-analyse. Catell geloofde dat echte factoren van persoonlijkheid gevonden moeten worden tussen verschillende type van data. Catell zijn taxonomie van 16 is tussen de grootste in het aantal factoren geïdentificeerd als basistraits. Catell zijn model van de 16 factoren van persoonlijkheid is bekritiseerd. Onderzoekers zijn er namelijk in gefaald om de 16 onderscheidende factoren te repliceren, en vele beargumenteren dat een kleiner aantal van factoren de belangrijkste manieren waarin individuen verschillen omvatten.

Circumplex taxonomiën van persoonlijkheid

Wiggins startte met de lexicale assumptie, maar ging verder met de taxonomie door te argumenteren dat traittermen verschillende soorten van manieren waarin individuen verschillen specificeren. Een soort van individuele verschillen heeft betrekking op wat mensen doen en wat ze met elkaar doen. Andere soorten van individuele verschillen zijn gespecificeerd door:

- Temperamenttraits.
- Karaktertraits.
- Attitude traits.
- Materiele traits.
- Mentale traits.

Omdat Wiggins zich vooral bezighield met de interpersoonlijke traits, onderscheidde hij deze van de andere categorieën van traits. Dan gebaseerd op de eerder theortisering van Foa and Foa, definieerde hij interpersoonlijk als interacties tussen mensen dat betrekking heeft tot uitwisselingen. De twee bronnen dat sociale uitwisseling definiëren zijn liefde en status: Interpersoonlijke gebeurtenissen kunnen gedefinieerd worden als dyadische interacties die relatieve clear-cut sociale (status) en emotionele (liefde) gevolgen hebben voor beide partijen.

Er zijn 3 voordelen van de Wiggins circumplex:

1. Het voorziet een expliciete definitie van interpersoonlijk gedrag.
2. De circumplex specificeert de relaties tussen elke trait en elke andere trait binnenin het model:
 - a. Nabijheid: Hoe close de traits aan elkaar zijn in het circumplex.
 - b. Bipolariteit: Traits die bipolair gelokaliseerd zijn aan de tegenovergestelde zijden van de cirkel en negatief met elkaar gecorreleerd zijn.

- c. Orthogonaliteit: specificeert dat traits die perpendicular aan elkaar zijn in het model geheel niet-gerelateerd zijn aan elkaar.
3. Het waarschuwt onderzoekers voor gaten in onderzoeken van interpersoonlijk gedrag.

Five factor model:

De five-factor model was origineel gebaseerd op een combinatie van de lexicale en statistische aanpak. Allport en Odbert onderscheidde dan de originele set van traittermen in 4 lijsten:

1. Stabiele traits.
2. Tijdelijke gemoedstoestanden en activiteiten.
3. Sociale evaluaties.
4. Metaforische, fysische en twijfelachtige termen.

De lijst van termen uit de eerste categorie bevatte 4500 woorden, die gebruikt werden door Cattell. Daarna reduceerde Fiske een subset van 22 van de 35 clusters van Cattell. Tupes en Christal simplificeerde de 22 beschrijvingen in 8 samples. De five factor model in studies die de Engelse taal voor de trait-woorden als items gebruikte toonde aan dat het replicerbaar was. Goldberg heeft het meest systematische onderzoek gedaan naar enkele woord trait adjectieven. Als toevoeging aan de metingen van de Big Five die single trait woorden als items gebruikt, is de meest gebruikte meting een die een zin-lengte item formaat gebruikt, ontwikkeld door Costa en McCrae, nl. de NEO-PI-R.

Er is ook soms nog geen akkoord over de inhoud en replicerbaarheid van de 5^{de} factor. Een grote oorzaak van dit verschil is dat verschillende onderzoekers met een verschillende item pools beginnen om te factor analyseren. Een manier om dit op te lossen is terug te gaan naar de lexicale rationale om te beginnen met en te kijken tussen culturen en talen.

De 5 factoren van de five factor model zijn:

1. Extraversie: bewijs suggereert dat sociale aandacht een cardinaal kenmerk is van extraversie. Extraversie heeft ook een impact op de werkplaats.
2. Bereidwilligheid: Wie hoog scoort op bereidwilligheid favoriseert de onderhandeling als gebruik om conflicten op te lossen. Bereidwillige individuen vinden harmonieuze sociale interactie leuk en werken samen met familie. Aan de andere einde van bereidwilligheid ligt agressiviteit.
3. Consciëntieusheid: consciëntieuze mensen zijn vlijtig en blijven bij. De hoge C-individu neigen goed te presteren in school en werk, vermijden het om regels te breken, en hebben een meer stabiele, romantische relatie.
4. Neuroticisme ⇔ Emotionele stabiliteit: De dimensie emotionele stabiliteit tapt in in de manier waarop mensen omgaan met stress. Het kenmerk van emotionele instabiliteit, of neuroticisme, is een variabiliteit van gemoedstoestanden over tijd. Psychologisch zijn emotionele onstabiele individuen meer geneigd om ervaringen te scheiden. Emotionele instabiliteit scoren slecht voor professioneel succes. Samenvattend, de affectieve volatiliteit dat komt met het laag zijn op emotionele stabiliteit affecteert vele sferen van leven.
5. Openheid: Een mogelijke oorzaak van openheid kan liggen in individuele verschillen in de informatieverwerking. Degene die hoog in openheid scoren hebben meer moeite met het negeren van vorige ervaren stimuli. De dispositie van openheid zijn gecorreleerd met een tal van andere variabelen van intrusieve stimuli tot mogelijke alternatieve sekspartners.

Combinaties van de Big Five variabelen: Veel levensuitkomsten zijn beter voorspeld door combinaties van persoonlijkheidsdisposities dan door een enkele persoonlijkheidsdispositie.

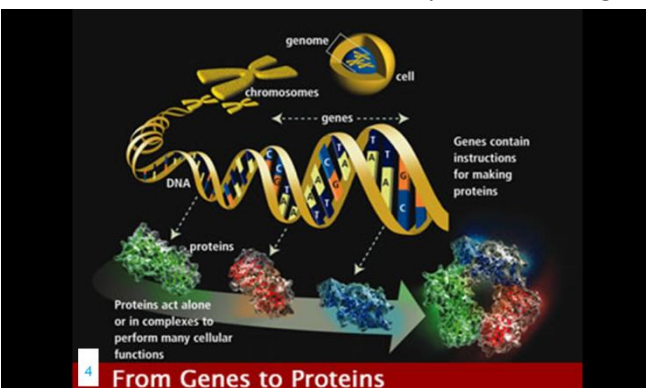
Critici van de five factor model argumenteren dat het belangrijke aspecten van persoonlijkheid eruit laat. Een aanpak voor persoonlijkheidsfactoren achter de big five is om de persoonlijkheid-beschrijvende nouns te ontdekken, eerder dan adjectieven. Een tweede aanpak aan persoonlijkheidsfactoren achter de big five hebben de lexicale aanpak, gefocust op grotere pools van traitadjectieven in verschillende talen.

Hoofdstuk 6: Biologisch Domein

Het menselijke genoom

Het basisparadigma bij het biologisch domein is dat je je lichaam en geest niet van elkaar kunt scheiden. Frontaal syndroom: Het gedrag vindt in de frontale kwab plaats en als de mensen daar

schade oplopen, bv. door een ongeval, dan kan hun persoonlijkheid (gedrag) veranderen. Dit is niet zo moeilijk te accepteren voor het individu, maar wel voor de omgeving.



Een genoom verwijst naar de volledige set van genen dat een organisme bezit. Sommige bevindingen schijnen de standaard assumpties over het menselijk genoom te keren. Het in kaart brengen van het genoom kwam tot de aanleiding dat het idee van dat 1 gen codeert door een eiwit 1 functie/ eigenschap heeft niet meer klopt. Ten eerste omdat het aantal genen dat de mens bezit gelijk is aan het

aantal genen die geschat worden dat een muis en een worm hebben, het is de manier waarin mensen genen gedecodeerd worden in proteïne dat een grotere variabele is bij ons als bij andere dieren. Deze alternatieve vormen van decodering creëren een enorme verscheidenheid van proteïnen en kunnen in rekening genomen worden voor de complexe verschillen die geobserveerd worden tussen knaagdieren en mensen.

Een tweede ontdekking waarom het idee niet klopt is dat we junk DNA hebben (dus nutteloos DNA). De studies die dit aantoonen zijn bv. knock-out studie. Hier wordt een gen uitgeschakeld en men kijkt dan wat er gebeurt bij een rat of aap. Een andere onderzoek om persoonlijkheid en genen te achterhalen zijn de mutatie studies. Hierbij wordt een giftige stof ingespoten bij dieren. En dan maken ze een vergelijking met de experimentele groep die de giftige stof hebben gekregen en de controlegroep en of er verschillen zijn tussen deze twee groepen. Het is belangrijk naar je genen te kijken bij persoonlijkheid, omdat we willen weten hoeveel % te verklaren valt door je genetica en hoeveel % door de omgeving.

Doelen van gedragsgenetica

De methoden die door de meeste gedragsgenetici gebruikt worden kan toegepast worden op elke individueel verschillende variabele. Gedragsgenetici zijn doorgaans niet tevreden met het uitzoeken van het percentage van variantie ten gevolgen van genetische en omgeving-gerelateerde oorzaken. Het percentage van variantie verwijst naar het feit dat individuen variëren, of verschillend zijn van elkaar, en deze variabiliteit kan opgedeeld worden in percentages die afkomstig zijn van verschillende oorzaken. Gedragsgenetici zijn ook geïnteresseerd in het bepalen hoe genen en de omgeving met elkaar interacteren en correleren. Ze willen uitzoeken waar in de omgeving het effect plaatsneemt.

Wat is erfelijkheid?

Erfelijkheid is een statistiek dat verwijst naar de proportie van de geobserveerde variantie in een groep van individuen die meegerekend kunnen worden in de genetische variantie. Erfelijkheid zijn formele definitie luidt: "De proportie van fenotypische variantie is toe te schrijven aan die van de genotypische variantie. De fenotypische variantie zijn de individuele verschillen die geobserveerd kunnen worden. En de genotypische variantie zijn individuele verschillen in genetica. Environmentality is het percentage geobserveerde variantie in een groep mensen dat geattribueerd kan worden aan omgevingsinvloeden.

Misverstanden over erfelijkheid

Een vaak voorkomend misverstand over erfelijkheid is dat het toegepast kan worden op een individu. Dit kan niet. Een tweede misverstand is dat het constant is, maar in feite is erfelijkheid een statistiek dat alleen toegepast wordt op een populatie op een bepaald moment en in een bepaalde omgeving plaatsvindt. Wanneer de omgeving verandert, kan ook de erfelijkheid veranderen. Als laatste wordt er gedacht dat erfelijkheid een absolute precieze statistiek is, dat is niet zo.

Nature-nurture debat

Wat er door je natuur en omgeving beïnvloed kan je op individueel niveau geen debat voeren. En als je het wel kon, dan kan je het niet onderzoeken, omdat er een voortdurende interactie is met de omgeving. Op groepsniveau kan je er wel iets van zeggen.

Gedragsgenetica methoden

Selectief kweken

Selectief kweken is de eerste studiemethode voor erfelijkheid te onderzoeken. Je neemt een man en vrouw en die laat je kweken, en dan probeer je te zien of het kind dezelfde eigenschappen heeft als zijn ouders. Dit wordt eugenetica genoemd en is 1x bij mensen voorgekomen, namelijk in de tweede oorlog. Bij dieren wordt dit meerdere malen uitgevoerd, en het werkt succesvol.

Familiestudies

Een tweede methode is familiestudies. Bij families heb je veel mensen die op de een of andere manier genetisch aan elkaar verwant zijn. Met je siblings en ouders ben 50% verwant. Bij je grootouders en kleinkinderen is dit 25%, en bij ooms/tantes is dit nog maar 12,5%. Hierbij is er een probleem en dat is de gedeelde omgeving, je hebt namelijk dezelfde opvoeding gekregen, etc. je hebt ook nog de niet-gedeelde omgeving zoals je vriendengroep. Het is dus heel moeilijk te zien of persoonlijkheid erfelijk is of niet. Je kan hierdoor tweelingstudies doen.

Tweelingstudies

Bij tweelingstudies kan je bij 2 groepen testen. De monozygote tweeling en de dizygote tweeling. Een monozygote tweeling is 100% genetisch gelijk aan elkaar. Dizygote tweelingen zijn genetisch gelijk aan elkaar zoals een gewone broer en zus genetisch aan elkaar zijn, dus 50%. Toch zijn ze anders dan gewone broers en zussen. Ze hebben een grotere gedeelde omgeving. Je hebt 2 veronderstellingen. Het eerste is dat de gelijke omgeving niet gelijk is. Monozygote tweelingen hebben een meer gelijke omgeving dan dizygote tweelingen. Hier heeft men onderzoek naar gedaan en de onderzoekers hebben deze uitspraak weerlegd. Zowel monozygote als dizygote tweelingen hebben evenveel gelijke als individuele omgeving. De tweede veronderstelling is de representativiteit, maar is dit generaliseerbaarheid voor de hele bevolking? Er is dan ook nog de invloed van andere onafhankelijke variabele zoals prematuriteit. Uit onderzoek is er het besluit gekomen dat er toch representativiteit is.

Adoptiestudies

De laatste studiemethode zijn de adoptiestudies. Dit is de krachtigste methode om te achterhalen welk deel van een persoonlijkheidskenmerk door erfelijkheid tot stand is gekomen en welke door de omgeving. Geadopteerde kinderen en adoptie-ouders hebben geen identieke genen, maar wel een gedeelde omgeving. Geadopteerde kinderen en hun biologische ouders hebben dan 50% van hun genen gemeenschappelijk, maar die hebben geen gedeelde omgeving. Er is dus een duidelijke scheiding tussen genen en omgeving. We stuiten hier wel op 2 problemen, namelijk representativiteit en selectieve plaatsing. Adoptiestudies veronderstellen dat geadopteerde kinderen, hun biologische ouders en hun adoptie-ouders representatief zijn voor de hele populatie. Het tweede probleem wilt zeggen dat geadopteerde kinderen geplaatst zijn bij adoptie-ouders die gelijkaardig zijn als aan hun biologische ouders, en dit kan de correlaties tussen de geadopteerde kinderen en hun adoptie-ouders opblazen. Een specifieke vorm van adoptiestudies is dat zijn identieke tweelingen die apart werden opgegroeid. Genen en omgeving dragen ongeveer even veel bij bij persoonlijkheid.

Grote bevindingen van gedragsgenetica onderzoek

Persoonlijkheidskenmerken

Individuele verschillen in activiteitsniveau zijn ook een onderwerp in de gedragsgenetica analyse. Activiteitsniveau is een tussen enkele temperamenten die een gemiddelde erfelijkheid vertonen. Gedragsgenetica studies gebruiken meer uitgebreide persoonlijkheidsonderzoeken die in verschillende landen gebruikt worden en steeds meer uitvergroet worden naar cross-cultureel werk.

Attituden en voorkeuren

Stabiele attituden worden algemeen beschouwd als een deel van de persoonlijkheid. Genen blijken ook beroepsmatige voorkeuren te beïnvloeden. Beroepsmatige voorkeuren hebben een belangrijk effect op een persoon zijn levenswerk, welzijn, en eventuele sociale status.

Drinken en roken

Individuele verschillen in drink- en rookgewoontes tonen ook bewijs van erfelijkheid.

Huwelijk

Een studie heeft onthult dat genen zelfs de bereidheid om te trouwen of vrijgezel te blijven beïnvloedt. Genen spelen ook een interessante rol in tevredenheid in het huwelijk. Ten eerste zijn de individuele verschillen in vrouwen hun tevredenheid over het huwelijk 50% erfelijk. Ten tweede zijn de persoonlijkheidskenmerken van vrouwen meegerekend voor zowel de vrouw zelf als hun man in huwelijkstevredenheid.

Gedeelde versus niet-gedeelde omgevingsinvloeden

Gedeelde omgeving zijn dingen zoals opvoeding, school, waarden. En de niet-gedeelde omgeving zijn de dingen waarvoor je zelf hebt gekozen of je unieke ervaring, bv. vriendenkring of geboortevolgorde. Bij dit idee zijn er de hypothese dat er 1 logische variabele is. Dit klopt niet, er is namelijk een complexiteit van variabelen. In het algemeen wordt je persoonlijkheid net iets meer bepaald door de omgeving. En de niet-gedeelde omgeving is net iets meer bepaald dan je gedeelde omgeving. Je hebt ook nog de gen-omgevingsinteractie.

Genen en de omgeving

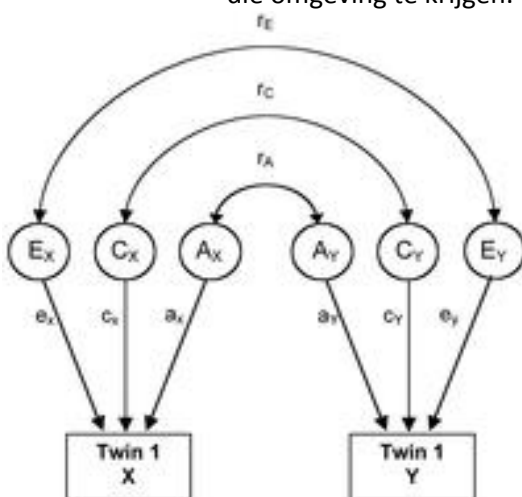
Genotype-omgevingsinteractie

Genotype-omgevingsinteractie verwijst naar de differentiële respons van individuen met verschillende genotypen in dezelfde omgevingen.

Genotype-omgevingsinteractie

De genotype-omgevingscorrelatie is de differentiële blootstelling van individuen met verschillende genotypen in verschillende omgevingen. De correlatie tussen je genen en omgeving kunnen positief of negatief zijn. Je hebt 3 types:

1. Actieve: Je gaat omgeving opzoeken omdat dat in je genen zit. Bv. novelty seeking → Wereldreis.
2. Reactief: De ouders reageren verschillend op kinderen, afhankelijk van hun genotypen.
3. Passief: Ouders voorzien je zowel van de genen als de omgeving, de kinderen doen niets om die omgeving te krijgen.



ACE-Model:

Je hebt 1 tweeling, en dus 2 individuen, en dan ga je een kenmerk onderzoeken en je gaat dan kijken in hoeverre er overeenkomst is op genetisch of omgevingsniveau.

Moleculaire genetica:

De meest recente ontwikkeling in de wetenschap van gedragsgenetica is de exploratie van moleculaire genetica. De methoden van moleculaire genetica zijn ontworpen om specifieke genen te identificeren die geassocieerd worden met persoonlijkheidskenmerken. De details zijn vrij technisch, maar de meest voorkomende methode, de associatiemethode, is om te identificeren of individuen met een bepaalde gen hogere of lagere

scores op een bepaalde kenmerk hebben dan individuen zonder dat gen. De meest frequente gen dat onderzocht is, is de DRD4, dat gelokaliseerd is op chromosoom 11. Dit gen codeert voor een proteïne dat de dopaminereceptor wordt genoemd. De functie van de dopaminereceptor is om te reageren op de aanwezigheid van dopamine, een neurotransmitter. De meest frequent onderzochte associatie

tussen de DRD4 gen en een persoonlijkheidskenmerk is novelty seeking, de neiging om nieuwe ervaringen op te zoeken. Individuen met de zogenaamde lange herhaalde versies van de DRD4 hebben een hoger level van novelty seeking dan mensen met een korte versie hiervan.

Controversie over genen en persoonlijkheid

Een deel van de reden voor de controversie is ideologisch. Veel mensen maken zich zorgen dat bevindingen van de gedragsgenetica gebruikt zullen worden om bepaalde politieke agenda's te ondersteunen. Een ander deel van de controversie is het idee van de eugenetica. Eugenetica is de notie dat we een toekomst kunnen ontwikkelen met mensen door het bevorderen van de reproductie van personen met zekere persoonlijkheidskenmerken en door het ontmoedigen van reproductie van personen die die bepaalde traits niet bezitten.

Hoofdstuk 7: Fysiologische maten & persoonlijkheid

Introductie

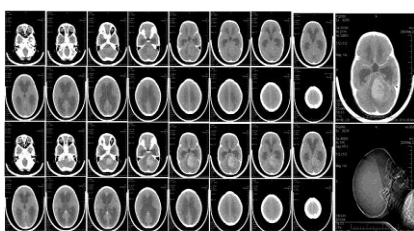
Er kan wat mislopen met persoonlijkheid, zonder dat er sprake is van een persoonlijkheidsstoornis. Als we weten dat er door een verstoring van de hersenen het gedrag veranderd, hoe kan je het dan intervariseren. Dit kan door brain imaging, neurotransmitters of hormonen. Studies hebben aangetoond dat traumatische hersenschade kan leiden tot grote veranderingen in persoonlijkheid. Een van de vaakst voorkomende veranderingen in persoonlijkheid is een onderscheidende kwaliteit om iemands impulsen te remmen en controleren. Deze gestegen impulsiviteit en gebrek aan zelfcontrole is meest likely afkomstig van verstoringen tussen de frontale kwab, die dient als het uitvoerende controle centrum van de hersenen, en andere delen van het brein. Als resultaat krijgen mensen met een extensieve hersenschade het meeste van hun cognitieve mogelijkheden terug, maar verliezen een bepaalde graad van zelf-controle.

Galen dacht dat de hoeveelheden van 4 vloeistoffen aanwezig waren in het lichaam die de persoonlijkheid bepaalde. Een overvloed van slijm maakte een persoon kalm, passief en bedachtzaam. Een overvloed aan bloed maakt een persoon blij, outgoing en levendig. Een overvloed aan gele gal maakte een persoon onstabiel, agressief en prikkelbaar. En een overvloed aan zwarte gal maakte een persoon ongelukkig, pessimistisch en somber. Galen zijn theorie is waardig als een van de eerste om een fysiologische aanpak te hanteren voor het onderzoeken van persoonlijkheid. Fysiologisch georiënteerde aanpakken zijn gebaseerd op de premise dat psychologische kenmerken afkomstig zijn van een onderliggend fysiologisch systeem.

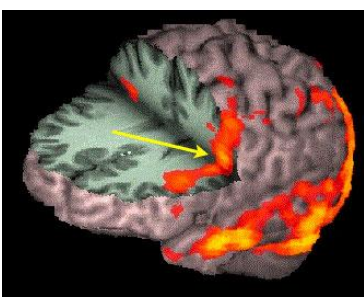
Een voordeel van de fysiologische aanpak is dat fysiologische kenmerken mechanisch en betrouwbaar gemeten kunnen worden. De term fysiologische kenmerken verwijzen naar het functioneren van orgaansystemen in het lichaam. Van het perspectief van persoonlijkheidspsychologie, is fysiologie belangrijk in de omvang dat verschillen creëert in de fysiologie, contrineren met, of verschillen aanduiden in het psychologisch functioneren. Dus, deze aanpak veronderstelt dat verschillen in fysiologische kenmerken gerelateerd zijn aan verschillen in belangrijke persoonlijkheidskenmerken en gedragspatronen. Een ander kenmerk van de fysiologische aanpak is de eenvoudigheid of de spaarzaamheid. Fysiologische theorieën stellen vaak voor om een goede deal van gedrag met maar enkele constructen te verklaren. Vaak stellen de theoristen dat een fysiologisch verschil resulteert in een gegeven persoonlijkheidsverschil in een belangrijk gedragspatroon.

Hersenactiviteit

Hoe kijken we nu dan naar die hersenen. Je hebt structurele en functionele beeldmethoden. Onder het structurele laat je naar de hersenstructuren kijken, en bij het functionele kijk je naar wat er gebeurd in de hersenen. Bij het structurele zijn de 2 belangrijkste CT-scan en MRI-scan. En het functionele fMRI-scan en spect-scan.

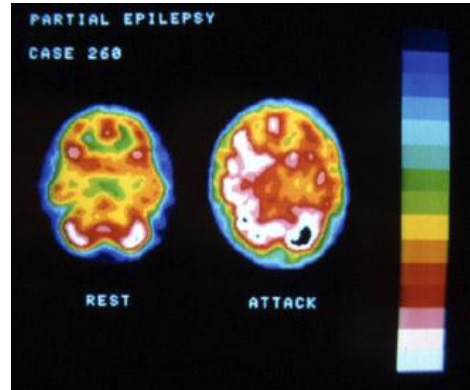


De CAT-scan is een tomografische onderzoeksmethode van het menselijk lichaam. Een van de eerste vormen hiervan maakte gebruik van röntgenstraling. En niet enkel in de hersenen. Het voordeel van deze methode is dat je door 1 scan kan kijken naar de hersenstructuren als de ventrikels en dat je kan kijken naar de beenderstructuur. M.a.w. je kan veel verschillende dingen zien. Maar



het nadeel is is dat het beeld statisch is. MRI is de magnetic resonance imaging. Het werkt op basis van magnetisch resonantie. Het is niet alleen voor de hersenen, maar ook andere lichaamsdelen of eender wat. Het geeft mooiere beelden dan de CAT-scan.

De functionele MRI laat de activiteit van de hersenen door middel van een computer zichtbaar worden in een 3-dimensioneel beeld. Je kan naar de schors als in de dieper gelegen structuren kijken. Je kan het gebruiken voor testen voor persoonlijkheid. De spect is single photon emission computed tomography. Hier werkt het met een radioactief isotoop dat wordt ingespoten in je lichaam. Op deze manier kan je de bloedtoevoer naar bepaalde gebieden in de hersenen in beeld gebracht worden. EEG is ook een heel belangrijke fysiologische maat. Het is geen beeldvormende techniek. Hier ga je kijken naar event related potentials (ERP's). dit is een methode om elektrische potentiaalverschillen die in de hersenen ontstaan, via de hoofdhuid te registreren. Het wordt vooral gebruikt om te kijken naar informatieverwerkingsstrategieën. Er wordt gekeken op welke signalen de hersenen reageren.



De hersenen produceren spontaan kleine hoeveelheden van elektriciteit die gemeten kunnen worden door elektroden die op de scalp geplaatst worden. Deze meting wordt electroencephalogram (EEG) genoemd, en EEG-opnames kunnen vastgesteld worden voor verschillende regio's van de hersenen, terwijl de proefpersoon slaapt, relaxt is, of een taak maakt. Een andere techniek is de evoked potential technique, waarin de hersen EEG gemeten is, maar de proefpersoon een gegeven stimulus toegereikt krijgt, en de onderzoeker heeft dan toegang tot de respons van de proefpersoon zijn brein. De krachtige brain imaging technieken zijn huidig ontwikkeld en geperfectioneerd voor andere klasse van

fysiologische metingen in persoonlijkheidsonderzoek.

Neurotransmitters

Neurotransmitters zijn deels verantwoordelijk voor verschillen in persoonlijkheid. Dopamine is een neurotransmitter die werkt als een beloningssysteem. Het wordt geassocieerd met plezier, een goed gevoel en welzijn. Drugs bootsen de werking van dopamine na. Serotonine wordt geassocieerd met angst en depressie, stemming, slaap, emotie en eetlust. Het wordt afgebroken door MAO (monoamine-oxidase). Noradrenaline of ook wel norepinephrine genoemd wordt ook geassocieerd met stemming. Maar vooral met de fight or flight reactie bij angst.

Er is een driedimensioneel persoonlijkheidsmodel. Drie persoonlijkheidskenmerken zijn geassocieerd met bepaalde levels van deze 3 neurotransmitters:

- Novelty seeking: Lage levels van dopamine.
- Harm avoidance: Hoge/lage levels serotonine
- Reward dependence: Lage levels van noradrenaline.

Er zijn nog 2 hormonen die geassocieerd worden met persoonlijkheid, namelijk testosteron en cortisol. Testosteron wordt geassocieerd met agressie en competitiviteit en cortisol is een stresshormoon.

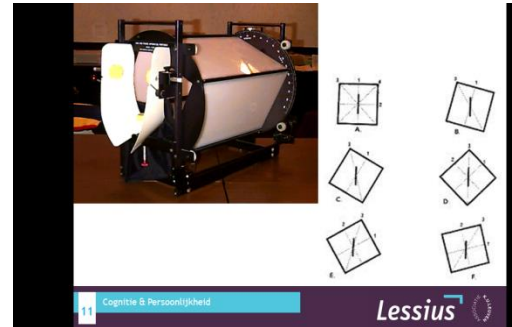
Hoofdstuk 12: Het cognitief domein

Cognitie verwijst naar het bewustzijn en het denken, maar ook naar meer specifieke mentale processen die je gebruikt bij informatieverwerking. Informatieverwerking is de verwerking van sensorische input tot een mentale representatie. De manier waarop je informatie verwerkt is zeer sterk geassocieerd met je persoonlijkheid.

Perceptie

Perceptie is steeds subjectief. Er zijn individuele verschillen met betrekking tot perceptie. Twee voorbeelden zijn veld(on)afhankelijkheid en pijntolerantie. Veld(on)afhankelijkheid is door de bomen het bos niet meer te zien, dus enkel de details kunnen zien, maar het geheel missen of alleen het geheel zien en geen oog meer hebben voor de details. Witkin heeft de Rod en

Frame test ontworpen. Proefpersonen zitten in een volledig donkere kamer en worden blootgesteld aan stimuli. Het gaat erom dat de proefpersoon zijn stoel kan bewegen en de strepen en plaatjes ook. De proefpersoon moet aangeven wanneer de lijn loodrecht staat. Dit is soms makkelijk, maar wanneer de kader en de stoel bewegen is dit moeilijker. Wie zich focust op de kader, is dan veldafhankelijk, maar als mensen zich focussen op de stand van hun lichaam om te bepalen of de lijn recht, dan zijn ze veldonafhankelijk. De embedded figure test gaat over complexe figuren die aangeboden worden waar details herkend moeten worden. Hierin moet je dan eenvoudige figuren herkennen (vb. driehoekjes). Moeilijkheden om eenvoudige figuren te zien in het complexer geheel is veldafhankelijk; kleinere onderdelen makkelijk zien, los van de context zijn veldonafhankelijk.



Het blijkt na onderzoek dat binnen bepaalde studierichtingen meer veldon of -afhankelijke zitten. Bij VA's zitten meer in sociale wetenschappen en VO's exacte wetenschappen. Als je je laat leiden door sociale informatie ben je VA, en als je dat autonoom beslist ben je een VO. Een VA kan moeilijk studeren, terwijl een VO efficiënt studeert, essentie en selectieve aandacht heeft. VO's kunnen beter patronen vinden en interpreteren, eigenlijk het decoderen van gelaatsuitdrukkingen. Een VO is beter dan een VA. Het besluit valt dat een VO'er complexe situaties analyseren, minder sterk zijn in sociale situaties en afstand houden. Een VA'er zoeken toenadering tot anderen en hebben aandacht voor de omgeving en aandacht.

Pijntolerantie is een tweede voorbeeld van perceptie. Petrie heeft de Reducer-Augmenter Theory ontworpen. Mensen die een lage pijntolerantie hebben, hebben een verhoogde subjectieve impact van sensorische stimuli. Mensen met een verlaagde subjectieve impact hebben een hoge tolerantie van sensorische stimuli. De oorsprong komt voor vanuit het zenuwstelsel.

Interpretatie

Personal Construct Theory

Interpretatie is hetzelfde event observeren, maar het anders interpreteren. Kelly heeft de Personal Construct Theory ontwikkeld. Hij zegt dat mensen allemaal wetenschappers zijn, we willen een verklaring hebben voor datgene wat we zien. Hij zegt dat de waarheid niet zo belangrijk, maar wel hoe ze bepaalde dingen dat ze zien kunnen verklaren. Ze verklaren dingen aan de hand van constructen. Een construct is een middel om feiten te beschrijven en er een betekenis aan te geven. Iedereen heeft een personal construct systeem waar hij de wereld interpreteert, waardoor dat individueel verschillend is. Het gaat wel altijd over bipolaire verschillen (Vb. is iemand sportief of onsportief). Postmodernisme wijst erop dat iedereen zijn eigen realiteit heeft op wat er gezien wordt, maar ook angst speelt hierin een rol. Angst ontstaat omdat je niet in staat bent om life events niet te kunnen begrijpen, en omdat je ze niet begrijpt, kan je ze niet controleren.

Locus of Control

Een belangrijk mechanisme van interpretatie is locus of control. Dit begrip komt uit de sociale leertheorie. Het is het concept dat beschrijft waar iemand verantwoordelijkheid legt, intern of extern. Bij deze theorie gaat het erom om de waarde die men aan de beloning aan hecht. In het begin van het onderzoek van locus of control ging het over generaliserende verwachtingen. Dit was moeilijker en wordt er nu gewerkt met specifieke verwachtingen. Het expectancy model vraagt zich waarom je je op een bepaalde manier gedraagt, want iedereen wilt hetzelfde. De verschillende personen verwachten dat een bepaald gedrag gaat leiden tot een beloning, maar ze denken alle twee dat een ander soort gedrag tot diezelfde beloning leidt. Mensen met een interne locus of control

hebben een verminderde kans op obesitas, studie in een normaal traject en een hogere kredietwaardigheid.

Aangeleerde hulpeloosheid

Aangeleerde hulpeloosheid werd gedaan met hondjes. Het onderzoek dat daar gebeurde was dat men honden volgens het klassieke leren gedrag beloond of bestraft werden. we staken honden in een kooi, met een stroomvloer. Er gebeurt iets onaangenaam, en de hond probeert dat te vermijden, maar wat ook niets helpt. De honden worden hier een paar keer mee geconfronteerd, en leren wat ik ook doe, ik kom er niet uit. Wanneer je dat hebt aangeleerd worden die honden samen met honden in andere kooien gestoken. En daar kan de elektriciteit ontweken kan worden, en je ziet dat de hondjes geconfronteerd zijn met de onvermijdbare negatieve prikkel, dat ze ook heel apatisch blijven zitten waar de stroom zit. Ze proberen niks meer om de shocks te ontwijken. Terwijl de andere honden wel naar de andere kant van de kooi gaan. Pas als de onderzoeker de hond op het niet pijnlijke vlak zet, hebben ze door dat hier niets gebeurt, en kan dat apatisch gedrag afgeleerd worden.

Bij mensen moesten ze taken oplossen en ze werden geconfronteerd met een onaangenaam geluid, en als ze de taak goed maakte, dan stopte het geluid, maar dat werkte niet. Maar als je ze in een ander conditie zet waar het geluid wel kan stoppen, ze geen moeite meer doen, want ze komen er toch niet meer uit. Dit zie je ook bij (vrouwen)mishandeling.

Personal Project Analysis

Een persoonlijk project is een set van relevante acties die bedoeld zijn om een doel te bereiken dat een persoon heeft geselecteerd. Little ontwikkelde de Personal Projects Analysis methode voor het toestaan van persoonlijke projecten. Proefpersonen genereerde eerst een lijst van hun persoonlijke projecten die voor hen relevant waren. De Personal Project Analysis hebben beperkingen in het begrijpen van persoonlijkheid. Onderzoekers hebben de relatie tussen de Big Five en aspecten van persoonlijkheidsprojecten onderzocht. Little rapporteert verscheidene interessante relaties. Little vat het onderzoek samen als suggestie dat de totale blijdschap het meest gerelateerd is aan het gevoel van controle van iemand zijn persoonlijk project, niet gestresseerd voelen over deze projecten en optimistisch zijn dat deze projecten goed zullen eindigen.

Cognitive social learning theory

Welke doelen je hebt, maken wie je bent. Bandura heeft de self-efficacy ontwikkeld. Er wordt geloofd dat een bepaald gedrag een doel kan bereiken. Er is een interactie tussen self efficacy en prestatie. Dit staat voor het gevoel dat je het ook kan. De theory of mastery orientation van Dweck zegt dat je het kan als je gelooft dat je het kan. Higgins ziet het anders in zijn theory of regulatory focus, mensen zijn op 2 manieren van focus. Enerzijds heb je de promotion focus en anderzijds de prevention focus. Ofwel je gedraagt je om dingen te voorkomen ofwel om dingen teweeg te brengen. Een andere belangrijke theorie is de cognitive affective personality system van Mischel. Deze heeft invloed op de omgeving. Hier zeggen ze dat je traits niet het belangrijkste zijn, maar de organisatie van cognitieve en affectieve activiteiten die beïnvloeden hoe mensen reageren op specifieke situaties. Het is een stabiel netwerk en een unieke organisatie. Het zijn als..., dan ... veronderstellingen.

Intelligentie

Een algemene maat voor cognitie is intelligentie. Er zijn verschillende manieren om naar intelligentie te kijken. Je kan je verworven intelligentie testen, dus wat je al geleerd hebt. Maar je kan het ook zien als het potentieel van intelligentie, de persoon kan veel weten als hij het ooit zal leren. Een andere discussie is of het intelligentie is zoals wij het kennen, of moeten we rekening houden met multiple intelligentie, deze heeft 7 vormen. Bij intelligentie is ook het Flynn effect belangrijk. Dat is dat het gemiddelde IQ van de populatie met 1 IQ-punt stijgt. Verklaringen hiervoor zijn dat er een verbetering van het onderwijs is, en er een betere voeding beschikbaar is. Maar het omgekeerde bestaat ook, dat het gemiddelde IQ van de populatie met 1 IQ-punt daalt, dit wordt dan het omgekeerde Flynn-effect genoemd.

Hoofdstuk 13: Emotie en Persoonlijkheid (Sociaal domein)

Emoties kunnen gedefinieerd worden door 3 componenten. Als eerste hebben emoties een duidelijk subjectief gevoel, of affect, die geassocieerd zijn met elkaar. Ten tweede worden emoties vergezeld door lichaamsveranderingen, meestal in het zenuwstelsel. En als laatste worden emoties vergezeld door afzonderlijke actie tendensen. Mensen verschillen van elkaar in hun emotionele reacties, zelfs op dezelfde gebeurtenis. Andere theorieën benadrukken de functies van emoties dat emoties een rol spelen om te overleven. Darwin stelde een functionele analyse voor van emoties en emotionele uitdrukkingen.

Problemen in emotie-onderzoek

Emotionele states versus emotionele traits

Emotionele states zijn voorbijgaand, ze zijn afhankelijk van de situatie waarin de persoon zich bevindt en niet de persoon zelf. Emoties als states zijn voorbijgaand, omdat ze een specifieke oorzaak hebben, en dat veroorzaakt typische dingen buiten de persoon. Emoties kunnen ook als disposities of traits gezien worden. Emotionele traits bestaan uit consistenties in een persoon zijn emotioneel leven. Een emotionele trait is een patroon van emotionele reacties dat een persoon consistent ervaart tussen een verscheiden aantal levenssituaties.

Categorisch versus dimensionele aanpak van emotie

Onderzoekers die onderzoek doen naar emoties kunnen in twee groepen worden onderscheiden. Sommige suggereren dat emoties het beste gedachte zijn van een klein aantal van primaire en afzonderlijke emoties. Andere suggereren dat emoties de beste gedachte zijn van een brede dimensie van ervaring. Deze die denken dat primaire emoties de sleutelkern is, maken gebruik van de categorische aanpak. Onderzoekers naar emotie die deze aanpak gebruiken hebben geprobeerd om de complexiteit van emoties te verminderen door te zoeken naar de primaire emoties die de grote variëteit van emotionele termen onderliggen.

Een andere aanpak is om de complexiteit van emoties te begrijpen is gebaseerd op empirisch onderzoek in plaats van op theoretische criteria. In de dimensionele aanpak verzamelen onderzoekers data door proefpersonen hunzelf te beoordelen op een wijde reeks van emoties, en passen dan statistische technieken toe.

De meeste studies suggereren dat mensen emoties categoriseren door gebruik te maken van 2 primaire dimensies, nl. hoe plezierig of niet-plezierig een emotie is en hoe hoog of laag de opwindende van de emotie is.

Inhoud versus stijl van het emotionele leven

Inhoud is het specifieke soort van een emotie dat een persoon ervaart, terwijl stijl de manier is waarin een emotie ervaart wordt.

Inhoud van het emotionele leven

Plezierige emoties

Definities van blijdschap en levensbevredening

Aristoteles stelde dat geluk het supreme goed was, en dat het doel van het leven geluk krijgen was. Hij dacht dat je geluk kon krijgen door een goed persoon te zijn. Een manier om geluk te definiëren is te onderzoeken hoe onderzoekers dit meten. Onderzoekers vatten geluk op in twee complementaire manieren:

1. In termen van een oordeel dat leven tevredenheid is.
2. In termen van de predominantie van positieve vergeleken met negatieve emoties in iemand zijn leven.

Het blijkt dat metingen van geluk correleren met sociale wenselijkheidsscores ook hoog score op self-reported geluksschalen. Sociale wenselijkheidsmetingen correleren ook met non-self-report geluksscores. Deze bevinding suggereert dat het hebben van een positieve kijk op jezelf een deel is van een gelukkig persoon te zijn of te wel deel van gelukkig te zijn is het hebben van een positieve illusie op jezelf.

Welk goed is geluk?

Een groep van onderzoekers twijfelde over de assumptie over de causale richting van succes tot geluk. Zij suggereerden dat er gebieden van leven konden zijn waar de oorzaak in de tegengestelde richting gaat.

Wat is er geweten over gelukkige mensen?

Onderzoek op objectieve omstandigheden van een persoon zijn leven toont aan dat er maar een zeer klein verschil is in het totale geluk (bv. van het man of vrouw zijn en daarom gelukkiger zijn).

Persoonlijkheid en welzijn

Sinds Costa en McCrae hun originele studies zijn deze later nog vaak gerepliceerd geweest, en zijn tot de bevinding gekomen dat extraversie en neuroticisme zijn sterk persoonlijk gecorreleerd met het welzijn. Correlatie studies kunnen niet bepalen of er een rechtstreekse oorzakelijke verbinding is tussen persoonlijkheid en welzijn, of dat persoonlijkheid de een doet leiden tot een zekere levensstijl en dat die levensstijl die persoon gelukkig maakt. Daarentegen is er de kijk dat hun emoties het welzijn beïnvloedt. *Samengevat:*

- Goede levensstijl/welzijn hebben → Gelukkig zijn.
- Gelukkig zijn → Goede levensstijl/welzijn hebben.

Larsen ontworpen een studie of dat persoonlijkheid traits van extraversie en neuroticisme een rechtstreeks effect hebben op een emotionele reactie.

Niet-plezante emoties

Trait angst en neuroticisme

Eysenck suggereerde dat individuen hoog op de neuroticisme dimensie overreageren op niet-plezante gebeurtenissen, en dat ze er langer over doen om terug naar hun normale staat te komen. Ze zijn snel geïrriteerd, maken zich zorgen over vele dingen en lijken constant te klagen.

Eysenck's biologische theorie

Eysenck beargumenteert dat neuroticisme een biologische basis heeft. In zijn theorie van persoonlijkheid is neuroticisme primair afkomstig door een neiging van het limbisch systeem in de hersenen dat geactiveerd wordt. Het limbisch systeem is het deel van de hersenen dat verantwoordelijk is voor emotie en de fight-or-flight reactie. Eysenck heeft enkele logische argumenten gemaakt ten voordele voor het idee dat neuroticisme een biologische basis heeft;

1. Vele studies hebben een opmerkelijk level van stabiliteit in neuroticisme gevonden.
2. Neuroticisme is een grote dimensie van persoonlijkheid dat gevonden wordt in vele verschillende soorten data sets in vele verschillende culturen door vele verschillende onderzoekers.

De meeste van de studies onthullen dat emotie geassocieerd is met een gestegen activiteit van de anterior cingulate cortex. Dit is het deel van het brein dat betrokken is bij de vroege evolutie van het zenuwstelsel. Andere onderzoekers hebben zich gebaseerd op de biologische basis van zelf-regulatie van negatieve emoties. Studies hebben gevonden dat de prefrontale cortex sterk actief is in de controle van emotie.

Cognitieve theorieën

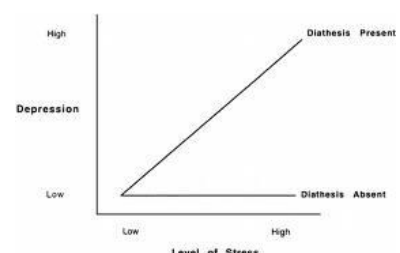
Deze theoristen beargumenteren dat neuroticisme veroorzaakt wordt door zekere manieren van informatieverwerking. Een verklaring voor het idee van de relatie tussen neuroticisme en selectief geheugen voor niet-plezante emoties, is het spreidingsactivatie concept.

Larsen onderzocht de bronnen van bias in neurotische verslagen van fysische ziekten. Onderzoek op het immuunsysteem toont aan dat neuroticisme gerelateerd lijkt te zijn aan een onderscheidende immuun-functie tijdens stress. Psychologen hebben een theorie voorgesteld dat hoge-neuroticisme personen meer aandacht schenken aan bedreigingen en niet-plezante informatie in hun omgeving.

Depressie en melancholie

Diathesis-stress model

Dit model suggereert dat er een voorbestaande kwetsbaarheid is die aanwezig is tussen mensen die later depressief worden. Daarbij kan deze kwetsbaarheid uitgelokt worden door een levensgebeurtenis en zo een depressie veroorzaakt.



Beck's cognitieve theorie

Beck suggereert dat de kwetsbaarheid verscholen ligt in een bepaald cognitief schema. Volgens Beck zijn er drie belangrijke gebieden bij het depressieve cognitieve schema. Deze cognitieve triade includeert informatie over het eigen, de wereld en de toekomst. Informatie over deze belangrijke aspecten van leven is op een specifieke manier verstoord door de depressieve cognitieschema. Volgens Beck zijn influentiele theorie is depressie het resultaat van het toepassen van deze cognitieve verstoringen naar de informatie in het dagelijks leven.



Biologie van depressie

De neurotransmittertheorie van depressie stelt dat het emotionele probleem het resultaat kan zijn van een niet-gebalanceerde neurotransmitter op de synaps van het zenuwstelsel. De neurotransmitters die het meest betrokken zijn bij depressie zijn dopamine, serotonine en norepinephrine.

Woedeneiging en potentiaal voor vijandigheid

Vijandigheid wordt gedefinieerd als een neiging om te reageren op dagelijkse frustraties met woede en agressie, snel geïrriteerd te worden, vaak wrok voelen, en zich op een brutale, kritische, antagonistische en niet-samenwerkende manier in het dagelijks leven te gedragen. De wetenschappelijke objectieven zijn:

1. Het begrijpen hoe vijandige mensen zo geworden zijn, wat houdt hen zo, en op welke andere manieren verschillen ze nog van niet-vijandige mensen.
2. Het onderzoeken van de gevolgen van vijandigheid in termen van belangrijke levensuitkomsten.

Woede is een emotie dat veroorzaakt dat sommige mensen hun controle verliezen.

Stijl van het emotionele leven

Affect intensiteit als een emotionele state

Affect intensity kan gedefinieerd worden door een beschrijving van personen die of te wel hoog of laag zijn in deze dimensie. Larsen beschrijft hoge affect intensity toe aan individuen als mensen die typisch hun emoties sterk ervaren en emotioneel reactief en variabel zijn.

Beoordeling van affect intensiteit en gemoedstoestand variabiliteit

Een belangrijk aspect van de affect intensiteit trait is dat we niet echt kunnen zeggen of het goed of slecht is om hoog of laag te scoren op deze trait.

Onderzoeksbevindingen van affect intensiteit

Een aspect van de bevindingen die het waard zijn te benadrukken is dat hoge affect intensiteits-individuen reactiever zijn op zowel positieve als negatieve gebeurtenissen in hun leven. Hoge affect intensiteitsindividuen voeren een grotere gemoedsvariabiliteit uit of frequentere schommelingen in hun emotionele leven over tijd. Het concept van affect intensiteit is een algemeen en breed kenmerk van het emotionele leven. Er is gevonden dat affect intensiteit gerelateerd is aan een variëteit van standaard persoonlijkheidsvariabelen.

Interactie van inhoud en stijl in het emotionele leven

Er is een hedonisch balans tussen positieve en negatieve affectie, tussen goede en slechte dagen in een persoon zijn leven over tijd, representeert het best de inhoud van het emotionele leven. Affect intensiteit representeert de stijl van het emotionele leven en verwijst naar de magnitude van een persoon zijn typische emotionele reacties. Samen voorzien deze twee kenmerken een goede omgang van beschrijvende en verklarende kracht.

Hoofdstuk 15: Sociale interactie (Het Sociaal Domein)

Persoonlijkheid interacteert met situaties op 3 manieren:

1. Selectie.
2. Uitlokking.
3. Manipulatie.

Deze 3 mechanismen kunnen toegepast worden op het begrijpen hoe persoonlijkheid interpersoonlijke situaties beïnvloed:

1. De persoonlijkheidskenmerken van anderen beïnvloeden of we ze selecteren als vrienden, lief, enz.
2. De persoonlijkheidskenmerken van anderen lokken bepaalde reacties uit in ons.
3. Persoonlijkheid is gelinkt aan de manieren waar we anderen proberen te beïnvloeden of te manipuleren.

Selectie

In het dagelijks leven kiezen mensen om in bepaalde situaties terecht te komen en andere situaties te vermijden. Deze vormen van situatieselectie zijn afhankelijk van de persoonlijkheidsdisposities en hoe we onszelf zien. Sociale selecties zijn beslissingspunten die ons leiden om te kiezen voor het ene pad, en de andere te vermijden. Deze beslissingen zijn vaak gebaseerd op de persoonlijkheidskenmerken van de selector.

Persoonlijkheidskenmerken die verlangd worden in een partner

Een wereldwijd onderzoek van Buss, heeft bij 10 000 mensen vragen gesteld over wat mensen zoeken in een partner. Hij heeft gebruik gemaakt van een heterogene groep. Hij heeft gevonden dat iedereen ongeveer hetzelfde zoekt in een partner. Op de eerste plaats staat wederzijdse aantrekking en liefde. Daarna een betrouwbaar karakter, daarop volgt de emotionele stabiliteit/volwassenheid en een aangenaam karakter. Als we er de big 5 naast leggen, zien dat het zoeken van een partner overeenkomt met de persoonlijkheid.

Assortive mating voor persoonlijkheid: De zoektocht voor de gelijke.

De Complementary needs theory stelt dat mensen zich aangetrokken voelen door mensen die een verschillende persoonlijkheidsdispositie hebben als hunzelf. Daarentegen staat de attraction similarity theory die stelt dat mensen zich aangetrokken voelen tot mensen die op hunzelf lijken. Er zijn veel voorstanders voor beide theorieën, maar de resultaten tonen aan dat er meer bewijs is voor de attraction similarity theory, en geen bewijs voor de complementary theory. Een van de vaakst voorgekomen bevindingen is de mate selection – mensen zijn getrouwd met een partner die op hun lijkt – dat is een fenomeen die gekend staat als assortive mating. Voor bijna elke variabele die onderzocht is, blijkt dat mensen mates selecteren die gelijkaardig zijn aan hun eigen persoonlijkheid. Ook op vlak van fysieke kenmerken.

Uit onderzoeksdata is er bewijs voorzien dat er positieve correlaties zijn tussen persoonlijkheidsvariabelen die deels afkomstig zijn vanuit het richten van sociale voorkeuren, gebaseerd op de persoonlijkheidskenmerken van deze die aan selectie doen. Subsequent studies hebben bevestigd dat mensen actief romantische partners kiezen die gelijk zijn aan hunzelf op aangenaamheid, extravertie, conscientieusheid, emotionele stabiliteit en openheid.

Trouwen mensen met de mate die ze willen? En zijn ze blij?

De correspondentie tussen wat iemand wilt, en wat iemand krijgt, is vooral sterk voor extravertie en intellectueel-open. De sleutel tot huwelijksgeluk is het hebben van een partner die aangenaam, emotioneel stabiel, en open is, onafhankelijk of de partner vertrekt vanuit specifieke manieren van wat hij in een partner wilt. De andere persoonlijkheidsfactoren die consistent gelinkt zijn met huwelijksgeluk zijn conscientieusheid, emotionele stabiliteit en openheid. Een andere link tussen persoonlijkheid en huwelijksgeluk komt tot uiting in het kersverse jaar van het huwelijk.

Persoonlijkheid en de selectieve break-up van koppels

Volgens een theorie van conflicten tussen geslachten, komen break-ups vaker voor wanneer iemand zijn verlangens geschonden zijn, dan wanneer ze vervuld worden. Volgens de violation of desire theory zouden we kunnen voorspellen dat mensen die getrouwd zijn met mensen die een gebrek hebben aan de verlangde kenmerken, vaker scheiden. Tussen een variëteit studies is emotionele instabiliteit het meest consistent met persoonlijkheidsvoorspelling van getrouwde instabiliteit en scheiding. Een reden hiervoor is dat onstabiele emotionele individuen hoge levels van jaloezie in romantische relaties vertonen. Een lage impulsiviteit of conscientieusheid komen uit als een goede voorspelling voor huwelijksontbinding. Als laatste voorspelt lage aangenaamheid huwelijksongeluk en scheiding.

Verlegenheid en de selectie van situaties

Verlegenheid wordt gedefinieerd als de neiging om spanning te voelen, bezorgd te zijn of angstig te zijn tijdens sociale interacties of zelfs wanneer ze anticiperen in een sociale interactie. Verlegenheid is een persoonlijkheidskenmerk dat alleen tot uiting komt in een sociale situatie. Hierdoor ga je sociale situaties vermijden en hier zijn een aantal gevolgen aan gekoppeld zijn, nl. dat er een sociale isolatie is. Maar voor vrouwen die verlegen zijn, is er gevaar. Ze gaan minder naar de gynaecoloog, ze praten niet zo gemakkelijk met hun partners over moeilijke onderwerpen en ze nemen minder risico's. Uit een onderzoek blijkt dat mensen die verlegen zijn minder risico's nemen in het gokken. Hierdoor verliezen ze minder. Dit kan gezien worden als een beloning. En doordat ze beloond worden, wordt hun verlegenheid in stand gehouden.

Andere persoonlijkheidskenmerken en de selectie van situaties

Andere persoonlijkheidskenmerken zijn onder andere empathie. Dit uit zich in vrijwilligerswerk. Mensen die hoog scoren op psychoticisme gaat zich uit in spontane en informele situaties. Machivalisme uit zich in face-to-face en sensation seeking dat zich kan uit in experimenten, risico's, alcohol & drugs, en seksueel gedrag.

Uitlokking

Uitlokking is het proces waarbij bepaalde persoonlijkheidskenmerken reacties uitlokken bij andere mensen.

Agressie en de uitlokking van vijandigheid

Agressieve mensen lokken vijandigheid uit in andere mensen. Mensen die agressief zijn verwachten dat anderen vijandig zijn tegen hun. Een studie heeft aangetoond dat agressieve mensen ambigue gedrag van anderen chronisch interpreteren als opzettelijke vijandigheid. Dit wordt de hostile attributional bias genoemd, de neiging om vijandige intentie af te leiden op het deel van anderen op het vlak van onzekere of onduidelijk gedrag van hen.

Uitlokking van woede en van streek brengen in partners

Er zijn twee manieren waarin persoonlijkheid een rol kan spelen in het uitlokken van nabije relaties na de initiële selectie van een partner. Ten eerste kan een persoon acties performeren die een emotionele reactie uitlokken in een partner. Een tweede vorm van uitlokking komt voor wanneer een persoon acties ontlokt van een andere, dat op zijn beurt de originele ontlokker van slag brengt.

De sterkste voorspellers van uitgelokte boosheid en het van slag brengen, waren persoonlijkheidskenmerken van onaangenaamheid en emotionele onstabiliteit. De belangrijkheid van lage aangenaamheid in het uitlokken van conflicten komt tot verschijning in de omvang van een wijde variëteit van interpersoonlijke relaties.

Uitlokking door verwachtingsconformatie

Expectancy confirmation is de bevestiging van de initiële verwachtingen over persoonlijkheid door uitlokking van gedrag. Je kan concluderen dat het bijna onmogelijk is niet te worden wat anderen denken dat je bent. Bij een studie werden tegen personen A verteld dat de personen B die ze gingen ontmoeten een vijandig persoon was. Hierdoor gingen de personen A zich op een agressieve manier reageren ten opzichte van de personen B, onafhankelijk of ze echt vijandig waren of niet.

Manipulatie: Sociale invloed tactieken

Manipulatie zijn manieren waarop mensen intentioneel het gedrag van anderen trachten te beïnvloeden. De intentie is goed of slecht, er is een negatieve connotatie. Het is een evolutionair iets, je manipuleert om je eigen te beschermen.

Een taxonomie van 11 tactieken van manipulatie

Een taxonomie is een eenvoudige classificatieschema – de identificatie en benaming van groepen in een bepaald onderwerpsveld. Taxonomie van manipulatie bestaat uit 2 stappen: de act nominatie en de factor-analyse. Er zijn 11 tactieken: charmeren, dwang, beeld zonder klank, rede, regressie (zagen, zelfvernederen, verantwoordelijkheid inroepen, "hardball" (fysiek dwingen), plezier verhogen, sociale vergelijking en beloning. Dit zijn tactieken om te manipuleren. Er is gevonden dat manipulatie

even veel voorkomt bij vrouwen als mannen, maar de vrouwen passen meer de regressie techniek toe. Dit is ook geassocieerd met persoonlijkheid. *Samenvatting van de persoonlijkheidskenmerken en de manipulaties die erbij horen:*

- ↑ Dominant-extravert: dwang, verantwoordelijkheid
- ↓ Dominant-extravert: zelfvernedering, hardball
- ↑ Aangenaamheid: plezier, rede
- ↓ Aangenaamheid: dwang, beeld zonder klank
- ↑ Consciëntieusheid: sociale vergelijking, rede
- Neuroticisme: hardball, dwang, rede, beloning, REGRESSIE
- ↑ Open: rede, plezier, verantwoordelijkheid
- ↓ Open: sociale vergelijking

Macchiavelli is een italiaanse diplomaat. Hij schreef adviezen voor macht en manipulatie. Hij zei dat je mensen moet manipuleren om je doel te bereiken. Er zijn een aantal schalen ontwikkeld waarmee je dit persoonlijkheidskenmerk kan meten. Er zijn twee strategieën ofwel hanteer je het hoog, ofwel het laag macchiavellisme. Mensen die hoog scoren worden gekenmerkt door uitbuiten, gebruiken en opportunistisch. Ze zien geen beperkingen in de context. Het zijn voornamelijk mannen ze komen regelmatig in gevaarlijke situaties en hebben het vaak over korte termijn doelen.

Mensen die laag scoren is omgekeerd.

Narcisme is exhibitionisme, grandiositeit, egocentrisch en uitbuitend. De selectie is het naar opzoek gaan van glorie. Ze lokken aandacht uit, en ze zijn gebruikers kijk van manipulatie.